

POKROK ZÁPADU

ZALOŽEN ROKU 1871.—ROČNÍK XXVII.

OMAHA, NEB., V ÚTERÝ 7. ČERVNA 1898.

Dvojtýdenníku: ROČNÍK VI. číslo 76.

Cervera nemiloval ven.

Lod' potopena v zálivu.

rdinská to odvaha amerických námořníků.

Blíže Santiago bude snad sveden hlavní boj.

Povstalci u Manilly vítězí nad Španěly.

Cervera usazen.

Odvaze několika amerických námořníků podařilo se provésti hrdivý čin, kterým východ loďstvu španělskému admirála Cervery z přístavu Santiagského zatarasen. V pátek ráno o 3. hodině vyplula zásobní uhelná loď Merrimac. Hřena jsou z ochoty přihlásivší se mužstvem a sice poručíkem R. P. Hobsonem a námořníky Dan Montague, Geo. Charette, J. C. Murphy, Oscar Deignan, John P. Phillips, John Kelly a H. Clausenem, za tím účelem, aby v ústí zálivu Santiagského cestu zatarasila a odjezd loďstva uvnitř se nalezajícího, aneb přejed do vnitř zálivu zamezila. K tomu kroku odhodlal se admirál Sampson z různých ohledů. Jedním z nich bylo, že proniknutí do vnitř přístavu a útok na loď v něm kotvící považován za velmi nebezpečný, kterýž musil by velkou ztrátu způsobiti, kdežto výsledek byl by nejistým. Loď útočící mohly by plouti pouze jen jedna po druhé úzami do přístaviště vedoucími po kolik mil a vystaveny byly by každá z nich jednotlivě jak nebezpečí potopení podmořskými podkopy a torpédy, tak společně úsilovně palbě z pevnosti a lodí. Kdyby snad loď napřed plující potopena býti měla z některé těchto příčin, byla by tím všem ostatním cesta zatarasena. Útok na přístav Santiagský byl by vlastně útokem jedné jediné z našich lodí proti celé síle Španělů a proto výsledek nejistým a příliš nebezpečným a odvážným. Však něco bylo přece potřeba učiniti. Udržovati větší sílu námořskou před přístavem, tak aby mohla za brániti odjezd Cervery, bylo by nákladným a naše síla bojovná k tomu příliš netrpělivou. Kdyby bylo pravdou, že eskádra v Kadizu ve Španělsku kotvící skutečně vyjela a chce s loďstvem Cerverovým se spojit, mohl by Cervera, v pádu, že by eskádra kadizská útok na loďstvo naše před Santiagem podnikla, spěti ji k pomoci. Tyto všechny důvody a snad i jiné, přiměly admirála Sampsona k pokusu o důkladné zatarasení vjezdu do přístavu, což též s úplným zdarem provedeno.

Podnik tento byl ovšem nanejodvážnějším a každý z jeho účastníků jest pravým hrdinou. Každý z nich šel skoro jistě smrti vstříc, neboť jednalo se tu o jisté potopení lodí a to v největší hloubce, — buď Španěly, podkopy podmořským, aneb dělostřelbou z pevnosti, aneb střelbou z lodí; pro případ ale, že by loď nástrahám španělským ušla, vpatřena byla kolkolem torpédy, tak velitel její mohl ji v přiležitosti sám rozbít a potopiti. Tedy ušlo mužstvo na lodí

vražedné palbě Španělů z bezprostřední blízkosti, očekávala je smrt utopením. Proto každý z odvážlivců těchto, jdoucích jisté smrti vstříc, jest doista hrdinou.

Loď Merrimac byla, jak již sděleno, zásobním uhelným parníkem, kterýž koupen byl vládou počátkem dubna od Lone Star S. S. Co. Patřilval druhdy norské společnosti a zval se Solveig. V roce 1896 byl v Newport News málem zničen požárem. Zbudován byl roku 1894 v Anglicku, měl 330 stop délky, 44 stop šířky a měl 2,193 tun nosnosti. V době, kdy podniknul odvážnou svou cestu, měl ještě asi 600 tun uhlí. Po celý čtvrtek byly činěny přípravy a u večer byla loď připravena. Admirál vyzval k přihlíškám, kdo by chtěl odvážného podniknutí se účastniti a přihlíšek bylo skoro 400, z nichž mužstvo vybráno. Úmyslem bylo, projeti s největší možnou rychlostí až asi 400 yardů za baterií Estrella, nalezající se za pevností Morro a když se dosáhne tu nejužšího místa v ústí zálivu, kteréž není ani tak široké jako loď je dlouhá, měla loď obrácena býti na přec a tu potopena. Další plány líčil Hobson zpravodaji jak následuje:

Na palubě budou čtyři námořníci mimo mne. V strojárně budou dva další muži. To bude všechno mužstvo a všichni budem ve spodním prádle, s revolvery a střelivem ve vodovzdorném obalu kol těla. Na přidě bude jeden muž, mající kol těla provaz, jehož konec připevněn bude na můstku, na němž já budu státi. Po straně bude míti sekeru. Když zastavím stroje, trhnou tím provazem, což bude znamení k přetnutí provazu držícího přední kotvu. Pak onen muž skočí přes palubu a plouti bude ke člunu v zadu vlečenému. Člun jest plný ochranných pásů a jsou v něm též ručnice. Bude připevněn dvěma provazy, jedním od předu a druhým od zadu.

První, kdo člunu dosáhne, uvolní provazy a přitáhne člun ke předu. Pak všechno ostatní mužstvo opustí loď. Kormidelník neopustí kormidlo dřívě, pokud nebude loď na přec a kormidlo uvázáno. Pak skočí přes palubu. Strojvedoucí u strojů zastaví stroje, vyběhne na palubu a skočí přes ní tak rychle jak možno. Pomáháť v strojárně otevře perlíkem otvory k zaplavení lodě vodou a bude strojvedoucího následovat. Tento poslední krok povede jistě k potopení Merrimacu, nechť si torpéda účinkují neb ne. Do té doby jak počítám, bude mých 6 mužů dobfve ve člunu a Merrimac bude otočen na přec přes vjezd plnou délkou a vše, co mi bude zbývat, bude, abych stisknul knoflík, kterýmž torpéda budou vypáleny. Budu

státí na pravé straně můstku. Výbuch hodí Merrimac na tu stranu a když bude potopena, pak nebude lze jí ničím vyvednouti. Mimo New Yorku nejsou na této straně nikde žádná zařízení k takovému účelu. — Tázán jsa, zda-li očekává životem vyvážnouti, pravil: "To je arci jinou věc. Já myslím, že baterie v Estrela budou na nás trochu střeliti, avšak loď budou házeti paprsky světelné dělostřelcům do obličejů, tak že nás asi nebudou dobfve viděti. Jestliže snad poškozena bude loď podkopy, tedy doufám přece, že dostihneme žádoucího postavení. Nebude tak snadným, nás trefiti a myslím, že mužstvo bude moci doplouti ke člunu. Může být, že budu míti příležitost skočiti, nežli výbuchem budu vymřtěn, však nemyslím, že bude na tom mnoho záležeti, co učiním. Myslím, že máme příležitost vyvážnouti se životem. Jestliže náš člun bude rozstřílen, zkusíme plouti ke břehu zrovna pod pevností Morro. Na každý pád budeme se držeti pohromadě, pak bude nám lze proklouznouti podél břehů a dostat se k lodím. Proti strážím aneb četám hodláme bojovati do posledního muže a vzdáme se pouze jenom převážně přesile, a jen v případě nejnutejším."

Úmysl tento jak se podobá, byl proveden do nejmenších podrobností, až na to, že nepodařilo se odvážlivcům hrdinům vrátiti se k svým lodím. Jako zázrakem vyvázli všichni se životem, pouze dva byli poraněni, avšak všichni padli do zajetí. Podle původního úmyslu vyplula loď o třetí hodině ranní, provázena jsouc parním člunem, kterýž měl smělece provedení odvážného podniknutí na palubu vzíti. Když se Merrimac přiblížil asi na 200 yardů ku vjezdu přístaviště, byl spozorován Španěly na břehu a první rána proti němu vypálena. Na to následovala palba ostrá a v šeru nočním, v kouři a dýmu zmizel Merrimac uvnitř ústí přístavu. Posud nejsou podrobnosti známy a soudí se jen dle okolností. Jelikož brzy po tom počala střelba též děla z pevnosti na levém břehu přístavu, konečně pak zazněl třeskot torpéd, má se za to, že Hobson provedl vše dle původního úmyslu; že podařilo se mu proniknouti až na místo žádoucí, až za baterie Estrella, uvésti parník do žádoucí polohy a jej pak výbuchem torpéd potopiti. Kdyby býval potopen dřívě, střelbou z pevnosti, nebylo by použito torpéd. Jak se všechno mužstvo zachránilo a jak do zajetí padlo, není též známo. Že v zajetí jest, o tom podal velitel Sampsonovi zprávu sám admirál Cervera, vyslav kapitána Oveido ze svého štábu, aby oznámil, že odvážlivci zajati byli, avšak bližší zprávy odepřel kapitán sdělit. Patrně, že odvážlivost Američanů vzbudila obdiv Španělů, když uznali za dobré, zvláštního vzešeného posla vyslati, aby podal zprávu o tom, že nalezají se v bezpečí.

Člun parní, kterýž měl odvážlivé hrdiny zachrániti, čekal na ně v ústí zálivu, půl míle západně od pevnosti Morro až do rozednění. To bylo místo umluvené, kde měl k němu přiraziti Hobsonův člun záchranný. Když se neukazovaly nikde známky člunu záchranného, ani žádného z odvážlivců, vyplul člun přes ústí zálivu a z třetího z vody rahna seznali, že Merrimac potopen jest na místě, kdež potopení jeho bylo obmyšleno. Člun

parní byl brzy z pevnosti Morro spozorován a naň střeleno, avšak ušel veškeré škodě. Admirál Sampson podal o události té následující úřední zprávu:

"Podařilo se potopiti Merrimac ve vjezdu do přístavu Santiagského o čtvrté hodině ranní dne 7ho června. To bylo provedeno s největším hrdinstvím pod velením námořského stavitele Hobsona a sedmi mužů. Pod bílým praporem poslal španělský admirál Cervera oznámení, uznávající jejich chrabrost a sděluje se mi, že jsou všichni zajatci válečnými a dva z nich nepatrně raněni. Žádám o právo, abych mohl, jestli možno, vyměnití tyto zajatce za zajaté na Atlantě. Šest lodí ze španělské eskadry jest ve přístavu santiagském a nemohou se vyhnouti buď zajetí aneb zničení."

Vláda španělská líčí lidu svému zcela jinak tuto událost. Uveřejňuje totiž, že loď americké podniknuly útok na přístav a jedna z nich že byla potopena, z čehož panuje nesmírná radost. Ministr námořnictva Anon předložil královně následující úřední zprávu: "O třetí hodině v pátek ráno jeden z velkých nepřátelských křižáků a jeden výpomocný křižák pokusily se o proniknutí do přístavu Santiago de Cuba. Překvapily stráže střežící vjezd, však dělostřelci v pevnosti Morro, děla křižáku Reina Mercedes a baterie v pevnosti La Secapa (Zacapa), lodice k ničení torpéd a torpédová lodice zahájily palbu na nepřítel. Americký křižák Merrimac potopen byl našimi loďmi a velký americký křižák byl vypuzen od ústí zálivu. Reina Mercedes zajala jednoho plukovníka a sedm plavců z Merrimac. Osud ostatního mužstva jest neznámým." Dále sděluje úřední zpráva španělská, že dvacet amerických lodí jest shromážděno před Santiagem de Cuba. Královna-regentka nařídila ihned, aby poslala se do Santiago gratulace.

Pobočník Hobson a jeho spoluzajatci jsou uvězněni ve tvrzí Morro, o čemž Cervera obeznámil admirála Sampsona. Následkem toho vydal Sampson nařizení, aby pevnosti té bylo šetřeno. Jak se podobá, měl tedy Cervera jiný účel na zřeteli, nežli projevití obdiv nad hrdinstvím plavců z Merrimacu, nýbrž chce zajatci krýtí sobě záda. To byl sice způsob válčení ve středověku, ale ne ve věku novějším.

Povstalci chystají se k útoku.

Z Jamaiky se sděluje, že dle zpráv, došlých přímo od povstalců, chystají se tyto spolupůsobili s loďstvem americkým proti Santiagu a v městě onom panuje velký postrach. Útočení na Santiago se strany loďstva minulý úterek bylo prý za tím účelem, aby obrácena byla pozornost Španělů od povstalců, kteříž soustřeďovali své síly.

Snad posila Španělům?

Před týdnem kolovala pověst, že loďstvo španělské, shromážděné v Kadizu, vyplulo za neznámým cílem a nepochybně, že spěchá ku pomoci Cerverovi. Nyní dochází dvě pozoruhodné zprávy. Londýnský "Telegraph" přináší sdělení z Gibraltaru, že loďstvo ono je na cestě ke Kubě, kdežto z ostrova Martinique se sděluje, že v nelehké odpoledne viděno tam bylo deset válečných lodí španělských a soudí se, že prý jest to loďstvo cadizské, plující k Santiagu.

Dle depeše kterou obdržel v pondělí N. Y. World z Gibraltaru

jest loďstvo admirála Camary posud v Kadizu a pověsti šířené o jeho odplutí nejsou pravdivými. Pozůstává prý pouze z jedné lodě válečné, obrněného křižáku, dvou menších křižáků a 3 ničitelů lodí torpédových a admirál sám prý uznává, že bylo by bláhovým chtít v nějaký boj se utkati.

Telegrafické spojení přerušeno.

Associovanému tisku sděluje se, pod datum minulého pátku, že bylo opět několik podmořských lan přefřízno kabelovou lodicí, kteráž dopravena byla ku pobřeží v okolí Santiaga dělovou lodicí Dolphin. Ujišťuje se, že prý nyní jest ostrov Kuba úplně osamocen a veškeré telegrafické spojení s ním přerušeno. To se však nezdá býti pravdou, neboť kabelová společnost U. S. & Hayti, i Commercial, neobdržely až do soboty žádné oznámení, že by spojení bylo přerušeno, a že by neměly přijímatí depeše pro Kubu.

Posily Deweymu.

Tímto týdnem vypraveny budou další posily admirálu Deweymu do Manilly. Dnes mají vstoupiti na loď, jež k Filipinám je dopraví, první pluk coloradský a desátý pensylvanský a je následovatí budou ovšem v dnech budoucích pluky jiné. Zásoby pro loďstvo chystané k Manille, kupují se v nesmírném množství, tak že zásoby některého zboží jsou již v San Franciscu vyčerpány.

Povstalci u Manilly vítězí.

Povstalci pod velením vůdce Aguinaldo dobyli v četných srážkách minulých dnů mnohá vítězství. Ne méně než 700 Španělů padlo jim do rukou co zajatců a opuštěním domorodých vojáků oslabeni byli Španělové o plných 1500 mužů. První důležitější pátka svedena byla dne 28. května, v kteréž 200 povstalců zajalo 124 Španělů, mezi nimiž bylo 12 důstojníků a Španělů zůstalo mrtvých 17, kdežto povstalci ztratili pouze 4. Srážka tato stala se 2 míle od Cavite. V téže noci povstalci v provincii Bulacan zajali 20 Španělů a pobili 12, sami ztratíce pouze jednoho raněného. Dnem 1. června počalo útočení na Manillu. Povstalci zřídili náspý za Bako, na manillské cestě a umístili 2 děla. Španělové chtěli povstalce vypudit a ve středu svedena bitva, která trvala 4 hodiny a v které povstalcům padlo do rukou 200 Španělů mezi nimi 7 důstojníků a 1 podplukovník. Ztráty povstalců obnášely pouze 8 zabitých, kdežto Španělové ztratili 50 zabitých a 100 raněných. Povstalci pod velením Aguinaldo čítá se již 6500 a počet ten rozmnožen bude, jakmile přijde více zbraní. Aguinaldo vydal prohlášení diktatury, kteráž potrvá, pokud válka nebude skončena, načež svolán býti má kongres, přijata ústava a zvolen president. Povstalci podporováni jsou americkou dělovou lodicí Petrel a zapuzují Španěly z jejich postavení, ženouce je dovnitř města. Očekává se, že dne 12. června podniknou hromadný útok na město.

Kapitán Gridley zemřel.

Kapitán Gridley, velitel křižáku Olympic, o němž jsme před týdnem sdělili v úřední zprávě Deweyho, že následkem onemocnění byl zbaven velitelství a odeslán domů, zemřel cestou v Kobe v Japonsku minulou sobotu. Má se za to, že přišel k poranění v útoku na Manillu, a že nyní téměř podlehnu.